

REFLEXIONS A L'ENTORN DE L'EDUCACIÓ AMBIENTAL

El tema de l'E.A. no és nou a casa nostra; fa una quinzena d'anys que se'n parla i que es troben materials de tipus educatiu per treballar-lo, però, malgrat tot, tinc la impressió que no s'avança amb la velocitat que caldria, i això ens pot col·locar en una situació realment difícil d'aquí a uns anys.

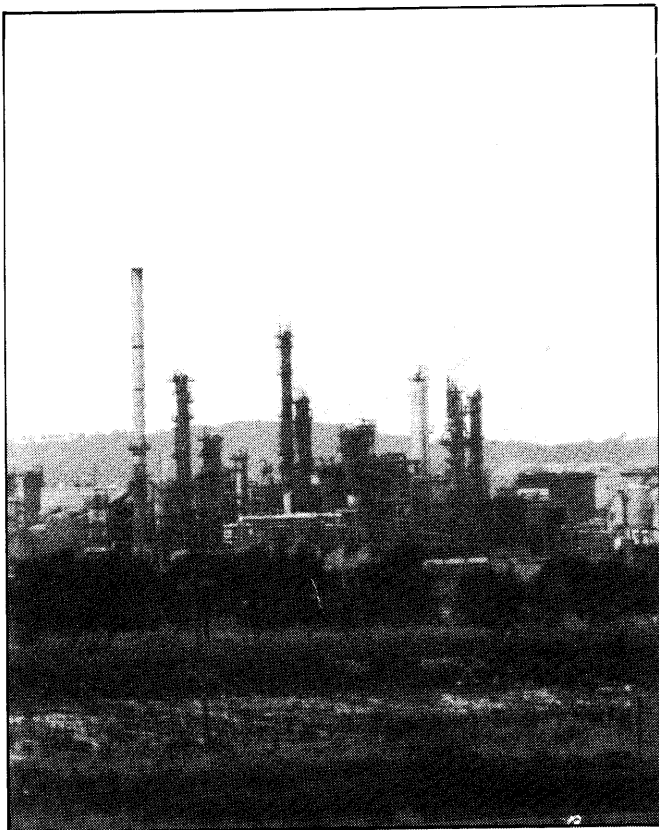
És evident que l'home de finals de segle està vivint en aquest moment una inflexió molt marcada en la seva trajectòria vital. Això abasta diversos temes, però el de la seva relació amb el medi és un dels més importants. La dinàmica de domini sobre la natura i d'obtenció de guanys a curt termini ha de donar pas a una política de convivència harmònica, en la qual ha de ser prioritari el manteniment dels sistemes naturals en un estat de bona salut permanent. Sembla, però, que tot això implica un canvi de mentalitat molt gran per al qual no hem estat preparats, i l'adaptació és i serà llarga i dolorosa. Conèixer les lleis de la natura i comprendre que no ens en podem escapar ens costa

d'entendre, i per ara només ho fem quan en sortim perjudicats i no tenim altre remei, però anticipar-nos a elles és quelcom que haurem d'aprendre a la llarga o la curta.

Les nostres comarques són un exemple clar de les coses que estic dient. Unes comarques que han crescut desafortadament amb indústries poc respectuoses amb el medi, que ens han fet adonar de forma ràpida què passa quan hom actua com si els recursos naturals fossin il·limitats. El cas de l'aigua és paradigmàtic, però en podríem posar molts altres. Que diferents haurien estat les coses si s'hagués fet una planificació acurada, prioritzant els interessos col·lectius en lloc dels particulars!

Però no ha estat així, i és greu que no es vegi encara la importància que pot tenir l'E.A. en aquest canvi d'actitud. Aquesta no és una nova assignatura per afegir als currículums escolars, sinó un nou enfoc de tota la nostra manera d'ensenyar; es tracta de

formar homes i dones que viuran en el segle XXI i que, ho vulguin o no, hauran d'adequar el seu comportament a les lleis de la biosfera per tal de sobreviure. Hem de generar actituds noves que siguin prou obertes per enfrontar-se amb els problemes que aniran sorgint, i garantir així el futur del planeta.

Però tot això encara està lluny de fer-se realitat, la població adulta no ha rebut cap mena d'educació en aquest sentit i a l'escola la situació no està gaire millor. Fer educació ambiental no es còmode, ja que aquesta no és un llibre de continguts nous sinó que, tal com hem dit, l'EA és fonamentalment una nova metodologia per a treballar un conjunt de temes que ja estan inclosos en els programes escolars. Però canviar la metodologia actual per una de més activa, i més compromesa amb la situació real del món a fora de l'edifici escolar, és ja més difícil, i hi ha una inèrcia al canvi entre gran part de la classe ensenyant.

Existeix un fet inqüestionable: el rebombori sobre l'educació ambiental en aquest país ha vingut des de l'exterior de l'escola. Dins d'ella han sorgit pocs plantejaments concrets en aquest sentit, i més aviat

s'ha vist aclaparada per un grapat de propostes que li són fetes des de fora i que ha anat absorbint de forma massa passiva en la majoria de casos.

Aquest fet, que pot presentar-se com a hipòtesi vàlida de forma general, és totalment cert si l'apliquem a les nostres comarques. Hom pot pensar d'entrada que una comarca tan sacsejada per fenòmens de destrucció del medi i amb tant de potencial real per a treballar hauria d'ésser de les pioneres en aquest tema; però, per contra, la passivitat general és norma.

Quines raons poden produir aquest fenomen? Creiem que una de les fonamentals és la manca de formació del propi mestre en dos aspectes, el de continguts o de coneixements sobre la realitat que l'envolta, i el metodològic per afrontar el coneixement i l'estudi d'aquesta realitat. El mestre veu, per un costat, que ell mateix no té prou elements per comprendre la complexitat dels fenòmens que es produeixen al seu voltant i que, per tant, fer l'esforç de penetrar-los i ajudar al mateix temps perquè els seus alumnes els compreguin, també se li fa força difícil. Aquesta és la raó per la qual l'única educació ambiental que es fa és la que ja ve preparada en forma de receptes des de fora de l'escola.

Voldria, en tot cas, matisar una mica més aquesta última idea que he apuntat. Molts mestres s'han convertit en consumidors passius de materials d'educació ambiental. Així, les estadístiques de participació en itineraris o estades, tot i que són cada cop més altes, no ens han de fer caure en un optimisme excessiu, ja que la realitat de la nostra experiència demostra que un alt percentatge d'aquests mestres no s'impliquen en l'activitat, ni la treballen a la classe abans o després de fer-la, i això no és el que es pretén amb l'educació ambiental.

Segurament seria somiar truites pensar que en la formació dels nostres mestres es dediqués un espai a aquesta temàtica. En aquest sentit ens assemblem a un home amb una bena als ulls que malda per trobar el camí correcte esmerçant-hi gran quantitat d'esforç, quan seria tan fàcil ensenyar-lo a, simplement, treure's la bena dels ulls!

Crec que tot el que he exposat és prou important perquè hi reflexionem com a ensenyants, i acceptem el repte d'afrontar aquesta nova orientació que ha de prendre el nostre treball educatiu diari.

*Josep Mª Llorach i Garcia,
director de l'Escola de Natura CEL ROGENT.*